

- בשני הכתובים אברהם ורבקה פועלים בזריזות: בראשית י"ח: "וימחר אברהם האהלה אל-שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות. ואל-הבקר רץ אברהם ויקח בן-בקר רך וטוב ויתן אל-הנער וימחר לעשות אתו". בראשית כ"ד: "ותמחר ותער פדה אל-השקת ותרך עוד אל-הבאר לשאב ותשאב לכל-גמליו".
- בשני הכתובים אברהם ורבקה עושים מעבר לנדרש מהם: בראשית י"ח: "ואקחה פת-לקחם וסעדו לבכם ... וימחר אברהם האהלה אל-שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות. ואל-הבקר רץ אברהם ויקח בן-בקר רך וטוב ויתן אל-הנער וימחר לעשות אתו". בראשית כ"ד: "ותאמר שתה אדני ותמחר ותךד פדה על-גדה ותשקהו. ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם-כלו לשתת".

סעיף ב'

החריגה מהדגם המקובל של סיפורי האירוסין במקרא: לא החתן שואב מים עבור הכלה, אלא הכלה שואבת מים עבור בא-כוחו (שליחו) של החתן (החתן לא נמצא כלל על שפת הבאר). חריגה זו רומזת על ההתנהלות בעתיד באופן הבא: סצנת הדפוס של האירוסין ליד הבאר רומזת לחילופי תפקידים בין רבקה ובין יצחק. רבקה היא הדמות החזקה מבין שניהם. יצחק הוא הדמות הסבילה, ורבקה היא הדמות החזקה והפעילה. אופייה זה יודגש ויתעצם בסיפור גניבת הברכה מעשיו ובמרמת יצחק.

שאלה 2

סעיף א'

הסבר הדימוי: "היה לבה כלב הארי" – ספורנו מדמה את ליבה של תמר ללב אריה, משמע היא הייתה אמיצה וחזקה.

שתי דוגמאות מהפסוקים המוכיחות כי תמר ראויה לתיאור המדמה את לבה ללב האריה:

- תמר המבינה ששלה גדל, וכי אין בכוונתו של יהודה לתת לו לייבם אותה, מחליטה לנקוט בתחבולה אמיצה כדי להרות. היא מתחפשת לזונה ובכך היא מסתכנת בכבודה ובחייה (כי, לו היו מזהים אותה הרי שהיו מענישים אותה במוות): "ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על-דרך תמננה כי ראתה כי-גדל שלה והוא לא-נתנה לו לאשה. ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה".
- לאחר שיהודה שומע כי הרתה תמר, הוא מצווה להענישה במוות בשריפה. תמר המוצאת לשריפה, מגלה אומץ רב ותושייה ושולחת אל יהודה את חפציו המזהים, כדי להבהיר לו שהוא האב: "הוא מוצאת והיא שלחה אל-חמיה לאמר לאיש אשר-אלה לו אנכי הרה ותאמר הפך-נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה".

MY.GEVA

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

לפרטים
לחצו כאן!

סעיף ב'

המעמד האישי של האלמנה הנזכרת בסוף החוק האשורי – אם בעלה וחמיה מתו ואין לה בן, הרי שהיא משוחררת, וזכאית לגור בכל מקום שתחפוץ. לעומת זאת, מעמדה של תמר, כפי שיהודה מגדיר אותה בפסוק 11 הוא: תמר היא כלתו ובאחריותו, לכן הוא שולח אותה לבית אביה ושם עליה להמתין עד שיגדל שלה – היא אינה משוחררת מביתו של בעלה, על אף שאין לה בנים. הסיבה להבדל היא זהות המייבם. בחוק האשורי החם יכול לייבם את כלתו, לכן אם הוא מת הרי שהיא משוחררת. בתנ"ך המייבם הוא אחי הנפטר (הגיס), וליהודה יש עוד בן אחד האמור לייבם את תמר, לכן היא אינה חופשייה והיא נשלחת לבית אביה עד ששלה יגדל. א: בחוק האשורי, החם, הפטריארך, מת, ואילו במקרא החם, הפטריארך חי. לכן, תמר תלויה בהחלטתו.

שאלה 3

סעיף א'

(1) יש הטוענים כי מהקטע עולה ניסיון להשוות את מעמד הבנות למעמד הבנים בנוגע לירושת נחלה: בנות צלפחד מגיעות למשה ואומרות לו כי אביהן נפטר ללא בנים, ללא יורש, ועל כן הן מבקשות ממנו שיאפשר להן לרשת את נחלת אביהן. זאת, בניגוד למקובל באותה התקופה, בה נשים לא ירשו: "תִּנְהַלְנוּ אֶחְזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ". אלוהים, לאחר ששומע את טענת הבנות, אומר למשה שיאפשר להן לרשת את הנחלה המדוברת: "תֵּן תִּתֶּן לָהֶם אֶחְזָת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִיהֶם וְהִעֲבַרְתָּ אֶת-נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן". בעקבות זאת, נחקק חוק, אשר משווה את מעמדן של בנות למעמדם של בנים בירושת נחלה "אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לֵאמֹר אִישׁ כִּי-יָמוּת וְגַם אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְבָתוֹ".

מצד שני, יש הטוענים כי בפרק זה אין ניסיון להשוות את מעמד הבנות למעמד הבנים בנוגע לירושת נחלה. ניתן לראות בכך שבחוקי הירושה, הנקבעים לאחר פנייתן של בנות צלפחד, נשים יורשות רק אם אין להן אחים: "אִישׁ כִּי-יָמוּת וְגַם אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְבָתוֹ". א: הנשים היחידות שיכולות לרשת הן בנות ביולוגיות של האב המת, כאשר שאר היורשים בחוק הירושה הם גברים: "וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לֵאמֹר אִישׁ כִּי-יָמוּת וְגַם אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְבָתוֹ. וְאִם-אֵין לוֹ בָּת וְנִתְּתָם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְאָחִיו. אִם-אֵין לוֹ אָחִים וְנִתְּתָם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְאָחֵי אֲבִיו. אִם-אֵין אָחִים לְאָבִיו וְנִתְּתָם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְשָׂאֲרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אֹתָהּ". א: השימוש בפועל "וְהִעֲבַרְתֶּם", כאשר מוסרים את הנחלה לבנות, לעומת הפועל "וְנִתְּתָם", כאשר מוסרים את הנחלה לבנים, מדגישה כי מסירת הנחלה לבנות היא מסירה זמנית, עד שהבחורה תתחתן ונחלתה תעבור לבעלה או לבניה.

(2) ההבדל בין המסופר בין איוב לבין החוק במדבר בנוגע לירושת הבנות הוא: בניגוד לנאמר בחוק, בנותיו של איוב יורשות נחלה, למרות שיש להן אחים. א: בניגוד למסופר בחוק, בנותיו של איוב יורשות את הנחלה בעוד אביהן בחיים.

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שייכנו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

סעיף ב'

בחברה פטריארכלית, בניו של אדם הם שממשיכים את שמו על הנחלה המשפחתית. כאשר בנות צלפחד אומרות כי אביהן מת ללא בנים, לא יהיה מי שימשיך את שמו של צלפחד, במידה והן לא תירשנה את נחלתו, וכך ייגרע שם אביהן מנחלתו.

שאלה 4

סעיף א'

ביסוס והסבר דעת חז"ל לפיה, רחב התגיירה (על הנבחן לציין אחד):

- "ידעתי כי-נתן יהוה לכם את-הארץ וכי-נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל-ישבי הארץ מפניכם" – רחב מכירה בה', ויודעת כי בזכותו הניצחון של בני ישראל על עמי כנען מובטח. מכאן שרחב קיבלה על עצמה את האמונה בה'.
- "ונשמע ויפס לבבנו ולא-קמה עוד רוח באיש מפניכם כי יהוה אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת" – רחב מכירה בה' כאל השולט בכל.

סעיף ב'

- תושיית רחב מעמידה את דמויות הגברים באור נלעג (על התלמיד להביא שתי ראיות ולהסביר): עם הגעת שליחי המלך לביתה בחיפוש אחר המרגלים, רחב מעמידה פני אזרחית תמימה, הדואגת לטובת אנשי עירה. היא שולחת את שליחי המלך למרדף שווא אחר המרגלים, וגורמת להם לעזוב את ביתה במהירות, מבלי לערוך בו חיפוש: "כן באו אלי האנשים ולא ידעתי מאין המה. ויהי השער לסגור בחשך והאנשים יצאו לא ידעתי אנה הלכו האנשים ודפו מהר אחריהם כי תשיגום". כך, מוצגים שליחי המלך כפתיים.
- כאשר המרגלים יוצאים מבית רחב, היא נותנת להם הנחיות מפורשות כיצד להימנע מפגישה בשליחי המלך המחפשים אחריהם: להסתתר באזור ההר למשך שלושה ימים, ורק לאחר מכן לצאת לדרך חזרה למקום ממנו הגיעו: "ותאמר להם הרהר לכו פן-יפגעו בכם הרדפים ונתבתם שמה שלשת ימים עד שוב הרדפים ואחר תלכו לדרךכם". תושיית רחב מציגה את המרגלים, כמי שלא ניתן לסמוך עליהם, וכמי שאינם יודעים בעצמם כיצד לפעול.
- רחב יודעת לצטט תורה, בניגוד ליהושע. היא יודעת שה' ייתן את כל יושבי הארץ ביד בני ישראל. אילו יהושע היה מפנים את הפסוקים האלה, לא היה שולח מרגלים ליריחו, שהרי נצחונו הובטח מראש על ידי ה': "ידעתי כי-נתן יהוה לכם את-הארץ וכי-נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל-ישבי הארץ מפניכם".

 MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

שאלה 5

סעיף א'

דבורה זקוקה לברק כדי להילחם בכנענים, כי ה' בחר בו להוביל את המלחמה: "וּתְשַׁלַּח וְתִקְרָא לְבָרַק בֶּן-אֲבִינֵעַם מִקִּדְשׁ נִפְתָּלִי וְתֹאמֶר אֵלָיו הֲלֹא צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל לְךָ וּמִשְׁכַּת בְּהַר תְּבוֹר וְלִקְחַת עִמָּךְ עֲשָׂרַת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נִפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלוֹן". אַן: "וְתֹאמֶר דְּבָרָה אֶל-בָּרַק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת-סִיסְרָא בְּיַדְךָ הֲלֹא יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ".

אַן: בַּרַק כִּמְצַבֵּיא מְצַלִּיח לְלַכַּד אֶת הָעַם וְלֵאסוֹף לֹחֲמִים מִשְׁבֹּטִים שׁוֹנִים: "וַיִּזְעַק בָּרַק אֶת-זְבוּלוֹן וְאֶת-נִפְתָּלִי קִדְשָׁה וַיַּעַל בְּרַגְלָיו עֲשָׂרַת אֲלָפֵי אִישׁ".

בַּרַק זָקוּק לְדַבּוּרָה כְּדִי לְהִילָחֵם בְּכַנְעָנִים, כִּי הִיא נְבִיאָה. בְּאִמְצַעוֹתָהּ, הוּא יוֹכֵל לְקַבֵּל אֶת דְּבַר ה' גַּם בְּשֹׁדָה הַקָּרֵב: "וַיְדַבֵּרָה אִשָּׁה נְבִיאָה".

סעיף ב'

מטרת ההגזמה בתיאור גבורת סיסרא היא להדגיש את גודל מפלתו: סיסרא, על אף כוחו העצום וגבורתו, הומת בסופו של דבר על ידי אישה. אַן: להעצים את כוחו של ה': למרות גבורתו המוגזמת של סיסרא, ה' הביא למפלתו (ועוד בידי אישה).

שאלה 6

סעיף א'

מנוח עושה כל מה שאשתו נמנעה בדעת וביודעין לעשות, כדי להוכיח את היענותו לבשורה ומבשרה:

- "וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל-מִלְאָךְ יְהוָה נִעְצָרָה-נָא אוֹתְךָ וְנִעְשָׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עֲזִים" – מנוח המעוניין לכבד את מבשר הבשורה, מציע לו ארוחה. הוא אינו מבין שמדובר במלאך ה' שאינו אוכל כדרכם של בני האדם (לעומת אשתו, שהבינה זאת ולכן לא הציעה לו כל דבר מאכל).
- "וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל-מִלְאָךְ יְהוָה מִי שְׁמֶךָ כִּי-נָבֵא דְבַרְךָ (דְּבַרְךָ) וְכַבְּדֵנוּךָ" – מנוח שואל את המבשר לשמו, כדי לכבדו עם התגשמות בשורתו (הולדת הבן). הוא אינו מבין שמדובר במלאך ה', שמו הוא סודי ואינו נמסר לבני אדם (דבר שאשתו הבינה למן ההתחלה ולכן לא שאלה את המלאך לשמו).

סעיף ב'

תגובות המלאך מלמדות שמנוח לא השיג את מבוקשו. המלאך עונה בסירוב לבקשות מנוח, דבר המעיד על כך שנכשל להוכיח למבשר, שהוא מיטיב מאשתו להיענות לבשורה ומבשרה (על הנבחן להציג ביסוס אַחַד):

- כאשר מלאך ה' מתגלה בשנית למנוח, לפי בקשתו, כדי לדעת איך לנהוג בילד שיוולד, המלאך חוזר על דברי אשת מנוח, מבלי לציין את הדברים שהיא השמיטה בפני מנוח: "וַיֹּאמֶר מִלְאָךְ יְהוָה אֶל-מְנוּחַ מִכָּל אֲשֶׁר-אָמַרְתִּי אֶל-הָאִשָּׁה תִּשְׁמָר. מִכָּל אֲשֶׁר-יֵצֵא מִגִּפְנוֹ הֵינָן לֹא תֹאכַל וַיִּין וְשָׁכַר אֶל-תִּשְׁתֶּךָ וְכָל-טְמֵאָה אֶל-תֹּאכַל כָּל אֲשֶׁר-צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמָר".

- על הזמנתו של מנחם לסעודה, המלאך מסרב ומציע לו להעלות את הסעודה כקורבן לה: "ויאמר מלאך: הנה אל-מנוח אם-תעצבני לא-אכל בלחמך ואם-תעשה עלה ליהנה תעלנה".
- על שאלת מנחם לשמו של המלאך, המלאך מבהיר לו מפורשות ששמו סודי והוא אינו יכול למסור לו אותו: "ויאמר לו מלאך: הנה למה זה תשא אל לשמי והוא-פלאי".

שאלה 7

סעיף א'

ראיות לכך שהתנהגותה ודבריה של אביגיל במדרש שונים מהתיאור המקראי (על הנבחן להביא ולהסביר שתי ראיות):

- על פי המדרש, אביגיל באה בטענות כלפי דוד ורצונו להרוג את משפחתה: "אדוני דוד, מה אני עשיתי? בני מה עשוי?". לעומת זאת, בשמואל א אביגיל נכנעת בפני דוד: "ותמחר ותרד מעל החרמור ותפל לאפי דוד על-פניה ותשתחו ארץ".
- על פי המדרש, אביגיל טוענת כי לא עשתה דבר נגד דוד ומתנערת ממעשי נבל: "אני מה עשיתי?". לעומת זאת, בשמואל א אביגיל מטילה את האשמה בה עצמה: "בי-אני אדני העון".
- על פי המדרש, אביגיל מטילה ספק במלכותו של דוד: "ומלך אתה?". לעומת זאת, בשמואל א אביגיל טוענת שה' בחר בדוד למלך: "והיה כפי-נעשה הנה לאדני ככל אשר-דבר את-הטובה עליך וצנך לנגיד על-ישראל".

סעיף ב'

לדעתי, המדרש מציג את אביגיל באור שונה מהמקרא, על מנת להסביר מדוע דוד נשא אותה לאישה בסופו של דבר. מדובר באישה חזקה, שמעיזה לצאת כנגד החלטת דוד בגלוי ואינה חוששת לומר לו שהוא עדיין לא מלך. דוד, שראה בתכונות אלה תכונות מרשימות, מיהר לשאת אותה לאישה לאחר מות נבל.

א: המקרא מציין מפורשות שאביגיל הייתה אישה חכמה, והמדרש מעוניין להראות פנים שונות לחכמתה מאלה המתוארות במקרא (לא רק התרפסות וחנופה, אלא גם תעוזה ונחישות).
א: חכמתה של אביגיל באה לידי ביטוי בפנייה אל הרציונל של דוד, וביציאה כנגד עונש קיבוצי.

שאלה 8

סעיף א'

מעשיה של רצפה בת איה בפסוק 10 מעוררים את אהדת הקורא כלפיה:

- רצפה מכסה את גוויות המתים במשך כל ימות הקיץ, בתנאי מזג אוויר קשים: "ותקח רצפה בת-איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתד מים עליהם מן השמים".
- רצפה שומרת על גופות המתים מפגיעות בעלי חיים, בכדי למנוע את ביזוי הגופות של יקיריה: "ולא-נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם ואת-חית השדה לילה".

סעיף ב'

(1) בתגובה של דוד לפעולות רצפה בת איה בא לידי ביטוי ניצחון היחיד על הממסד. היא אישה יחידה, אשר שומרת על גופות המוקעים: "ותקח רצפה בת-איה את-השק ותטהו לה אל-הצור מתחלת קציר עד נתן-מים עליהם מן-השמים ולא-נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם ואת-חית השדה לילה", ודוד, המייצג את הממסד, בזכות מעשיה, מביא את המוקעים לקבורה: "ויגד לדוד את אשר-עשתה רצפה בת-איה... ויאספו את-עצמות המוקעים ויקברו...".

(2) היציאה של היחיד נגד הממסד מקבלת חיזוק והצדקה בפסוק 14 משום שרק לאחר הבאת עצמות המוקעים לקבורה על ידי דוד, אלוהים נעתר לארץ והבצורת מסתיימת: "ויצטר אלהים לארץ אחרי-כן".

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

